

OTEC, MATKA, CHĽAST

Divadlo Thália Színház Košice

autor recenzie: Géza Hizsnyan

predstavenie na festivale Dotyky a spojenia:

23. 6. 2022 v Martine

Otec, matka, chľast

"Vezmi dobrého herca!" je recept na každú divadelnú produkciu, ktorá má ambície vytvoriť hodnotnú inscenáciu. Dalo by sa to nazvať základným predpokladom dobrého predstavenia, čo môže platiť najmä v prípade divadla jedného herca. Ale aj v takomto prípade je "konečný výsledok" ovplyvnený mnohými ďalšími okolnosťami. Ďalšími potrebnými "ingredienciami" sú dobrý režisér, dramaturg, vizuálny dizajnér, prípadne ďalší spolupracovníci, dobrý scenár, hudba... a tak ďalej. V inscenácii Divadla Thália v Košiciach sa to všetko "zišlo". Vznikol tak jeden z umeleckého, aj z intelektuálneho a morálneho hľadiska najdôležitejších titulov posledných rokov. "Základným predpokladom" bol tentoraz Róbert Lucskay, ktorý pochádza z Košíc, ale teraz je - aspoň priestorovo - veľmi vzdialený od svojho rodného mesta. Po absolvovaní VŠMU v Bratislave pôsobil jednu sezónu v Jókaiho divadle v Komárome, potom niekoľko rokov v budapeštianskom divadle Bárka a v súčasnosti žije v Anglicku. Máloktorý herec z nášho regiónu sa môže pochváliť s tým, že hral v súboroch ako Globe Theatre alebo Royal Shakespeare Company. Okrem úspešnej hereckej kariéry si však vyskúšal aj mnohé iné. Na internete rozpráva príbehy a rozprávky pre deti aj dospelých a príležitostne prevádzkuje pouličný stánok s jedlom, napríklad na festivaloch, aby predviedol svoje kulinárske umenie. Róbert Lucskay je skrátka mnohostranný a pestrofarebný talent. Tentoraz sa prezentuje aj ako spisovateľ. Hovorí, že už dlho chcel "napísať vlastnú hru, ale inšpirácia neprichádzala". Potom sa mu dostala do rúk kniha o dospelých deťoch alkoholikov a pri jej čítaní sa mu vrátili spomienky na vlastné traumy z detstva, a "...zrazu som v tomto príbehu začal vidieť sám seba, konečne základ, s ktorým som sa mohol stotožniť...". Tak prišla inšpirácia, a to práve v čase, keď József Czajlik pozval svojho starého priateľa a kolegu, aby hosťoval v jeho plánovanej inscenácii v Komárome. Lucskay s radosťou súhlasil, nakoniec však COVID všetko zmenil. Inscenácia sa v Komárome neuskutočnila, ale čas strávený čakaním poskytol príležitosť porozprávať sa, dokonca sa vyspovedať zo svojich tajných túžob a predstáv, teraz už v trojici s dramaturgom Miklósom Forgácsom. Z toho sa zrodil plán na spoločnú inscenáciu: divadelné predstavenie pre jedného herca. Základ scenára napísal Lucskay, ale konečná verzia je spoločným dielom všetkých troch, ako sa uvádza na plagáte. Zo spoločnej práce troch ľudí vznikol štylisticky jednotný a koncepčne ucelený text. Podarilo sa im nájsť správnu rovnováhu medzi humorom a tragikou, obrazmi života a psychologickými prvkami, zábavou a podnetmi na zamyslenie. Aj v inscenačnom tvare sa tvorcom darí udržať štýlovú jednotu a umelecký „dobrý

vkus". Scénické zobrazovanie násilia v rodine, agresivity voči deťom má mnoho úskalí, ktorým sa tvorcom podarilo vyhnúť. Nepodľahli nutkaniu naturalistického zobrazovania agresie voči dieťaťu ani srdcervúcich melodramatických scén. Z motívov otca, alkoholika vidíme len toľko, aby divák pochopil tragickosť a hrôzu situácie, aby sa nad touto situáciou zamyslel. Inscenácia tohto fragmentárneho, pestrofarebného a mnohotematického textu je v našom regióne prakticky nová a nezvyčajná. Na začiatku predstavenia herec nadšene pozdraví divákov, nadviaže s nimi kontakt, potom "vstúpi" do realistického priestoru (scéna Erika Gadus) a pustí sa do realistickej akcie: začne variť. „Šušťanie“ tuku na panvici, vôňa smažiacej sa cibule popri zraku, sluchu zapája aj náš čuch do vnímania tohto javiskového Gesamtkunstwerku. Ako vidíme z nápisu na kostýme kuchára - Hladný herec začal variť. Potom nám tento všestranný herec odhaľuje svoje ďalšie tváre: rozprávanie príbehu (rozprávky) na internete, interakcia s publikom (bez akéhokoľvek násilia, s využitím jeho prirodzenej schopnosti komunikovať)... Predstavenie sa skladá zo série malých prvkov, "sekvencií", v ktorých sa striedajú prvky realistického divadla, stand-up komédie, animácie, interaktívneho divadla... a predsa vzniká jednotná inscenácia, ktorá je zároveň poučná, zábavná a podnetná na zamyslenie, a obsahuje hlboké ľudské posolstvo. Vyžadovalo si to spoluprácu a súlad tvorivého tímu, ale kľúčom je všestrannosť hereckého výkonu, ktorý využíva pôsobivú škálu divadelných prostriedkov, od silných fyzických gest po intímnu mimiku, od zvukových modulácií po prvky pohybového divadla, a to všetko na vysokej úrovni.